

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

СКОРОМНИЙ Ярослав Ігорович

УДК: 351.823.1(477)

АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ
У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Київ – 2015

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Національному університеті біоресурсів і природокористування України Кабінету Міністрів України

Науковий керівник

доктор юридичних наук, професор
Арістова Ірина Василівна,
Сумський національний аграрний університет,
завідувач кафедри адміністративного та
інформаційного права

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, доцент
Баклан Олег Володимирович,
Український державний університет фінансів
та міжнародної торгівлі,
завідувач кафедри цивільних та кримінально-
правових дисциплін

кандидат юридичних наук
Правдюк Андрій Леонідович,
Вінницький національний аграрний
університет,
доцент кафедри правознавства

Захист відбудеться __ лютого 2015 року о 12⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.004.16 у Національному університеті біоресурсів і природокористування України за адресою: 03041, Київ-41, вул. Генерала Родімцева, 19, навчальний корпус № 1, кімната 97

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного університету біоресурсів і природокористування України за адресою: 03041, Київ-41, вул. Героїв Оборони, 13, корп. 4, кім. 28

Автореферат розісланий «__» січня 2015 р.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

О. Ю. Піддубний

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Після вступу України до Світової Організації Торгівлі зростає актуальність вирішення питань підвищення рівня стандартів виробництва та управління в аграрному секторі, налагодження нових ефективних механізмів державного захисту національних сільськогосподарських товаровиробників. Усвідомлення державою важливості ефективного вирішення зазначених питань знайшло своє підтвердження у законодавчому закріпленні основних засад державної аграрної політики на період до 2015 року, у яких акцентується увага, серед іншого, і на пріоритетності реформування сільського господарства України. Останнє має враховувати позитивний досвід європейських країн щодо належної реалізації принципів аграрної політики країн Європейського Союзу, серед яких вагоме місце належить якісному забезпеченню прав та інтересів людини за допомогою публічно-сервісної діяльності держави.

Справді, початком реалізації зазначеного принципу в Україні вважається 1998 рік, коли було прийнято Концепцію адміністративної реформи. Водночас ті результати, які було отримано, свідчать про відсутність стабільності та ефективності в діяльності органів державної влади щодо надання необхідних громадянам публічних послуг, зокрема адміністративних послуг у сільському господарстві України. Безумовно, це пояснюється й тим, що процес формування нової парадигми адміністративного права, відповідно до якої ця галузь права передусім має поставати публічно-сервісним правом, тобто правом, спрямованим на обслуговування потреб і інтересів приватних осіб у їх стосунках з органами публічної адміністрації, знаходиться поки ще на початковій стадії розвитку.

Незважаючи на несприятливі законодавчі умови, провідні фахівці в галузі адміністративного права (В. Б. Авер'янов, Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, І. Б. Коліушко, В. П. Тимощук та ін.) зробили вагомий внесок у формування нового інституту адміністративного права – інституту адміністративних послуг. Інші вчені (В. І. Курило, О. П. Світличний та ін.) активно продовжували ці наукові пошуки у контексті надання адміністративних послуг у аграрній та земельній сферах. Однак на сьогодні відсутні комплексні наукові напрацювання, які стосуються надання адміністративних послуг у сільському господарстві України. Таким чином, виникає об'єктивна потреба у осмисленні й аналізі як теоретико-методологічних проблем надання адміністративних послуг у сільському господарстві України, так і проблем формування адміністративно-правового, інституційного та організаційного забезпечення надання зазначених послуг. У зв'язку з цим тема дисертації постає актуальною і її дослідження сприятиме як розвитку адміністративного права України, так і вирішенню практичних питань щодо якісного надання адміністративних послуг різноманітним суб'єктам сільськогосподарського виробництва.

Науково-теоретичним підґрунтям дослідження стали наукові праці українських та зарубіжних фахівців у галузі загальної теорії держави і права, конституційного, адміністративного, аграрного, земельного права та теорії державного управління й економіки: В. Б. Авер'янова, І. В. Арістової, А. Л. Бейкуна, Д. В. Бусуйок, І. В. Венедиктової, В. М. Гаращука, О. В. Гафурової,

І. П. Голосніченка, М. П. Гурковського, Ю. В. Даньшиної, С. Л. Дембіцької, Є.І. Добролюбової, Є. В. Додіна, В. С. Долечека, В. М. Єрмоленка, О. В. Зайчука, С. В. Ківалова, І. Б. Коліушка, В. В. Коняєвої, М.Х. Корецького, Р. О. Кубійди, Ю. О. Кузнецової, В. І. Курила, І. С. Куспляка, М. А. Латиніна, Є. В. Морозової, О. В. Нестерова, Н. М. Оніщенко, Г. М. Писаренко, О. О. Погрібного, Л. В. Прудіуса, П. Т. Саблука, О. П. Світличного, В. І. Семчика, О. В. Скрипнюка, В. Л. Тамбовцева, В. П. Тимощука, Ю. О. Тихомирова, Ю. М. Тодики, В. Ю. Уркевича, А. Є. Шаститка, М. В. Шульги та ін.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконано відповідно до Пріоритетних напрямів наукових досліджень Національного університету біоресурсів та природокористування України у межах Державної науково-технічної програми «Ринкова трансформація аграрної сфери економіки України». Тема дисертації безпосередньо пов'язана з адміністративно-правовими аспектами НДР «Правове забезпечення сталого розвитку аграрного виробництва, безпеки та якості сільськогосподарської продукції» (номер державної реєстрації 0106U004241), а також з Державною цільовою програмою розвитку українського села на період до 2015 року, що затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 року № 1158.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб на основі вивчення наукових праць у галузі юриспруденції, чинного законодавства України, підзаконних нормативно-правових актів, міжнародного досвіду та законодавства, узагальнення практики їх реалізації, визначити сутність та особливості надання адміністративних послуг у сільському господарстві України, організаційно-правові засади та суб'єктів надання зазначених послуг; надати науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо удосконалення чинного законодавства України у сфері надання адміністративних послуг, у тому числі й у галузі сільського господарства України. Для досягнення поставленої мети визначено наступні завдання дослідження:

- з'ясувати структуру, сучасний стан, державну політику, державне управління та напрями його трансформування у галузі сільського господарства України;

- розкрити сутність та правові передумови надання адміністративних послуг в Україні;

- визначити концептуальні засади надання адміністративних послуг у галузі сільського господарства України;

- висвітлити правове забезпечення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України;

- дослідити структуру та повноваження суб'єктів надання адміністративних послуг у сільському господарстві України на центральному рівні;

- визначити структуру та повноваження суб'єктів надання адміністративних послуг у сільському господарстві України на місцевому рівні;

- окреслити концептуальний підхід стосовно класифікації адміністративних послуг у сільському господарстві України та напрями його реалізації;

- розкрити організаційно-правові засади удосконалення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України;
- сформулювати конкретні пропозиції та рекомендації з досліджуваних питань.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають під час надання адміністративних послуг у галузі сільського господарства України.

Предмет дослідження становлять адміністративні послуги у галузі сільського господарства України, організаційно-правове та інституційне забезпечення їх надання.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є сукупність загальнонаукових та спеціальних методів і прийомів наукового пізнання: діалектичний, логічний, системний аналіз, системно-структурний, порівняльно-правовий, логіко-семантичний, формально-юридичний та ін. Провідним виступає загальнонауковий діалектичний метод пізнання, який дає змогу розглянути у взаємозв'язку теоретико-методологічні засади та організаційно-правове й інституційне забезпечення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України. Застосування методів і прийомів наукового пізнання спрямовується системним підходом, що надає можливість досліджувати проблему адміністративних послуг у сільському господарстві України в комплексі. Логіко-семантичний метод застосовувався для поглиблення понятійного апарату, визначення понять та їх співвідношення (підрозділи 1.2, 2.1, 2.3, 3.1). Порівняльно-правовий метод використовувався при дослідженні правового забезпечення надання адміністративних послуг у зазначеній сфері, адаптації національного законодавства до правових стандартів Європейського Союзу (підрозділи 1.3, 2.1, 3.2). За допомогою формально-юридичного методу досліджувалися норми адміністративного та аграрного законодавства України, що регулюють суспільні відносини з надання адміністративних послуг у сільському господарстві України та правовий статус суб'єктів, які надають зазначені послуги, обґрунтовувалися висновки та пропозиції щодо коригування й доповнення чинного законодавства України (підрозділи 2.1–2.3, 3.1). Застосування системно-структурного методу в роботі допомогло з'ясувати структуру суб'єктів надання адміністративних послуг у сільському господарстві України, визначити систему класифікацій адміністративних послуг у зазначеній сфері та систему концептуальних засад надання адміністративних послуг у сільському господарстві України (підрозділи 1.3, 2.2, 2.3, 3.1).

Положення та висновки дисертації ґрунтуються на нормах Конституції України, міжнародних, законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів. Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять політико-правова публіцистика, довідкові видання та статистичні матеріали.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці авторського підходу до визначення й удосконалення адміністративно-правових, інституційних та організаційних засад надання адміністративних послуг у сільському господарстві України і визначається тим, що дисертація є першим у вітчизняній науці адміністративного права комплексним дослідженням цієї проблематики.

Наукова новизна одержаних результатів конкретизується у таких основних положеннях та висновках, які виносяться на захист:

вперше:

- запропоновано концептуальні засади надання адміністративних послуг у сільському господарстві України, які ґрунтуються на теоретичних засадах надання адміністративних послуг, правових та організаційних стандартах надання цих послуг у країнах Європейського Союзу, враховують сучасний стан сільськогосподарської галузі в Україні, необхідність забезпечення продовольчої безпеки України, прав і можливостей мешканців сільських територій, підпорядкування діяльності відповідних органів влади інтересам основної ланки – виробників сільськогосподарської продукції;

- комплексно досліджено правове та інституційне забезпечення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України, що сприятиме активізації публічно-сервісної діяльності Міністерства аграрної політики та продовольства України і підпорядкованих йому служб, інспекцій та агентств;

- запропоновано та обґрунтовано системну модель суб'єктів надання адміністративних послуг у сільському господарстві України, особливостями якої постають: існування центрального та місцевого рівнів публічно-сервісної діяльності; забезпечувальний та безпосередній характер надання адміністративних послуг; конструктивна взаємодія суб'єктів надання зазначених послуг;

удосконалено:

- правове забезпечення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України, що виявляється у системному баченні його як цілісного утворення двох складових (загальної і спеціальної) та визначенні концепції формування кожної із них;

- підхід щодо удосконалення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України, який виходить із комплексного дослідження удосконалення: процедури надання зазначених послуг (правового забезпечення), суб'єктів надання послуг (інституційного забезпечення), управлінських інструментів (організаційного забезпечення);

дістало подальшого розвитку:

- класифікація адміністративних послуг у сільському господарстві України, що зумовлено обґрунтованим визначенням головних та допоміжних критеріїв класифікації, яка сприятиме виробленню уніфікованих моделей правового регулювання суспільних відносин, що виникають під час надання відповідних видів адміністративних послуг;

- визначення адміністративно-правових повноважень відповідних органів виконавчої влади, які надають адміністративні послуги у сільському господарстві та які здійснюють контроль за цим процесом; запропоновано для належного забезпечення дисципліни та законності під час надання конкретних адміністративних послуг закріплювати ці повноваження за різними органами, які не підпорядковуються один одному;

- структура правового інституту надання адміністративних послуг, складовими якого постають відповідні підінститути надання адміністративних послуг у різноманітних сферах суспільного життя, зокрема у сільському господарстві;

- напрями удосконалення діяльності суб'єктів, що здійснюють контроль за якістю надання адміністративних послуг у сільському господарстві України, а саме шляхом впровадження інновацій у їх діяльність, використовуючи позитивний міжнародний досвід щодо створення відповідної системи управління якістю та підготовки кваліфікованих кадрів;

- пропозиції до Закону України «Про адміністративні послуги» та інших складових (нормативно-правових актів) публічно-сервісного законодавства у сфері сільського господарства України.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес:

- у науково-дослідній сфері – основні положення та висновки дисертації можуть бути основою для подальшого розвитку адміністративно-правових засад надання адміністративних послуг у аграрному секторі економіки України;

- у правотворчості – висновки, пропозиції та рекомендації, сформульовані у дисертації, можуть бути використані для внесення змін і уточнень до нормативно-правових актів публічно-сервісного законодавства України, зокрема до Закону України «Про адміністративні послуги», до положень про центральні органи виконавчої влади, повноваження яких поширюються на сферу сільського господарства;

- у правозастосовній діяльності – використання одержаних у дисертації результатів допоможе підвищити якість надання адміністративних послуг у сільському господарстві України відповідними органами виконавчої влади та місцевого самоврядування;

- у навчальному процесі – матеріали дисертації доцільно використовувати при підготовці підручників і навчальних посібників з навчальної дисципліни «Адміністративне право» (акт впровадження від 31 липня 2014 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійним науковим дослідженням, усі сформульовані в ній положення і висновки обґрунтовано на основі особистих досліджень автора.

Апробація результатів дисертації. Підсумки наукової розробки проблеми в цілому, окремі її аспекти, одержані узагальнення і висновки було оприлюднено дисертантом на Міжнародній науковій конференції «Міжнародні читання з міжнародного права пам'яті професора П. Є. Казанського» (м. Одеса, 8–9 листопада 2013 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції розвитку юридичної науки та практики» (м. Львів, 20–21 грудня 2013 р.), а також на засіданнях кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження викладені у п'яти наукових статтях, чотири із яких опубліковані у фахових юридичних

виданнях України, одна – у зарубіжному виданні та двох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Структура дисертації обумовлена метою, завданням та обраним предметом дослідження. Робота складається із вступу, трьох розділів, які об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг дисертації становить 253 сторінки. Список використаних джерел складається із 245 найменувань і займає 31 сторінку.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми дисертації, визначаються її зв'язок з науковими планами та програмами, мета і завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, наукова новизна та практичне значення одержаних результатів, наведено дані про апробацію результатів дослідження та публікації, представлено структуру дисертації.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні засади впровадження інституту адміністративних послуг у сільському господарстві України» складається із трьох підрозділів і присвячений дослідженню теоретико-методологічного підґрунтя надання адміністративних послуг у сільському господарстві України.

У *підрозділі 1.1 «Сільське господарство України: структура, сучасний стан, державна політика, державне управління та напрями його трансформування»* з'ясовано роль аграрного сектору у розвитку економіки України, а також структуру агропромислового комплексу (далі – АПК). Зважаючи на існуючі доктринальні розробки (наприклад, роботи В. М. Єрмоленка, В. І. Курила), зроблено висновок, що центральною ланкою структури АПК постає сільське господарство, галузями якого є рослинництво, тваринництво, лісове та ставкове господарство, рибництво. Грунтуючись на працях фахівців у галузі аграрного права (передусім В. М. Єрмоленка, О. В. Гафурової, О. О. Погрібного, В. І. Семчика, В. Ю. Уркевича) і даних статистичних досліджень, проаналізовано сучасний стан та специфіку сільського господарства України, склад та особливості правового регулювання суспільних відносин, що виникають у сфері сільського господарства. Усвідомлено, що до кола комплексних аграрних відносин належать і організаційно-управлінські відносини, які регулюються нормами адміністративного права. Невід'ємними складовими суб'єктів зазначених відносин постають органи державної влади, оскільки існують об'єктивні причини втручання держави в аграрний сектор економіки України, які зумовлені природними та соціально-економічними чинниками. Передусім йдеться про формування та реалізацію державної аграрної політики.

З'ясовано визначення понять «державне управління» і «державне регулювання» та їх співвідношення, використовуючи результати досліджень фахівців у галузі адміністративного права та державного управління – В. Б. Авер'янова, В. В. Гуревського, А. Л. Бейкуна. Отримані висновки сприяли визначенню юридичних ознак і особливостей державного регулювання сільського господарства. Підкреслено, що пошук нових підходів в організації управління, у

тому числі у сфері сільського господарства, зумовив проголошення адміністративної реформи, у рамках якої було схвалено Концепцію розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади, основні положення якої проаналізовано у роботі. Акцентовано увагу на важливості впровадження в Україні принципів аграрної політики, що існують в Європейському Союзі (далі – ЄС), адаптації в Україні європейських критеріїв якості публічних послуг, що сприятиме належному наданню адміністративних послуг сільськогосподарським виробникам в Україні.

У підрозділі 1.2 «Сутність та правові передумови надання адміністративних послуг в Україні» вважалося за доцільне дослідити адміністративні послуги з позиції інституту адміністративного права, що сприятиме, на думку дисертанта, впровадженню ефективної моделі таких послуг у сільському господарстві України. Передусім проаналізовано етапи виникнення й розвитку теорії надання публічних послуг органами державної влади у різних країнах світу (зокрема Франції, Німеччини, Великобританії, США) та, відповідно, і трансформаційні процеси у сфері державного управління, їх особливості у різних країнах, а також в Україні (починаючи з 1997 року – розробка Концепції адміністративної реформи в нашій країні). З'ясовано, що особливості функціонування публічного управління у кожній державі зумовлювали і специфічні акценти під час формування зазначеної мети, що характерно й для України.

Зважаючи на те, що державне управління має відповідати новим умовам сьогодення, звертається увага на переосмислення предмета та методів адміністративного права (наприклад, роботи В. Б. Авер'янова, С. В. Ківалова, І. Б. Коліушка, Є. В. Додіна). У роботі поділяється точка зору щодо існування закономірностей стосовно взаємопроникнення між галузями права (публічного та приватного), що зумовлює корисність використання у адміністративному праві поняття «послуги», яке притаманне галузям приватного права, та включення до змісту предмета цієї галузі надання адміністративних послуг. Ґрунтуючись на результатах доктринального аналізу (В. Б. Авер'янов, В. П. Тимощук, М. П. Гурковський та інші вчені), а також історично-правового аналізу актів, сформульовано власну позицію щодо визначення поняття «адміністративні послуги», що збігається з точкою зору законодавця, закріпленою у Законі України «Про адміністративні послуги». Досліджено співвідношення понять «публічні послуги», «державні послуги», «муніципальні послуги», «адміністративні послуги». Акцентовано увагу на необхідності ідентифікації адміністративних послуг як правової категорії за допомогою їх ознак (В. Б. Авер'янов, Г. М. Писаренко), які мають враховуватися під час вироблення теорії адміністративних послуг. З'ясовано, що викладене вище дає підстави стверджувати про становлення такого інституту адміністративного права, як адміністративні послуги.

У підрозділі 1.3 «Концептуальні засади надання адміністративних послуг у галузі сільського господарства України», виходячи із визнання імперативом забезпечення пріоритету прав людини як вищої цінності у діяльності держави у

різних сферах суспільного життя, досліджуються пріоритетні засади надання адміністративних послуг у галузі сільського господарства України.

Визначено підхід, відповідно до якого концептуальні засади надання адміністративних послуг у сфері сільського господарства мають виходити передусім із наступного: 1) теоретичних засад надання адміністративних послуг (підрозділ 1.2); 2) правових та організаційних стандартів надання адміністративних послуг у країнах-членах Європейського Союзу (далі – ЄС); 3) врахування сучасного стану сільськогосподарської галузі (підрозділ 1.1) та особливих потреб у отриманні цих послуг сільськогосподарських виробників, зважаючи на різні складові галузі, різноманітний правовий статус суб'єктів такої діяльності, необхідність забезпечення рівних прав і можливостей мешканців сільських територій (порівняно з мешканцями міста) щодо отримання адміністративних послуг. Підкреслюється, що інтегративний ефект від запропонованого підходу можливий за умови удосконалення як кожної складової, так і за рахунок забезпечення постійних зв'язків між ними.

Запропоновано та обґрунтовано доцільність впровадження наступних конструктивних організаційно-правових заходів задля гарантування зазначеного вище інтегративного ефекту: 1) обґрунтоване формування правового забезпечення надання адміністративних послуг у галузі сільського господарства; 2) формування ефективної системи суб'єктів надання зазначених послуг, складовими якої постають: суб'єкти забезпечення надання послуг та суб'єкти, що безпосередньо ці послуги надають. Розкрито особливості зазначених заходів.

Відповідно до запропонованого підходу комплексно досліджено особливості адміністративних послуг, що надаються у сфері сільського господарства, використовуючи метод класифікації цих послуг за критерієм – характер питань, що вирішуються. Надано загальну характеристику з кожного виду адміністративних послуг (наприклад, реєстрація суб'єктів сільськогосподарського виробництва; надання земельних ділянок сільськогосподарським товаровиробникам для ведення сільськогосподарської діяльності; надання документів дозвільного характеру, зокрема сертифікатів, що необхідних для реалізації вирощеної сільськогосподарської продукції тощо).

Проаналізовано існуючі організаційно-правові стандарти надання адміністративних послуг у галузі сільського господарства в Україні та з'ясовано, що вони затверджені на різних рівнях органів виконавчої влади. Останнє, на думку автора, вимагає певного коригування, зокрема закріплення виключно на законодавчому рівні, що потребує найскорішого прийняття Адміністративно-процедурного кодексу України. Зважаючи на інтеграцію нашої держави до ЄС, а також на важливість удосконалення надання адміністративних послуг у зазначеній сфері в Україні, у роботі досліджено шляхи вирішення цієї проблеми у країнах Європи (Нідерланди, Німеччина, Великобританія, Франція, Ірландія).

Зазначається, що Україна вже зробила деякі кроки в напрямі адаптації зарубіжного досвіду, що знайшло своє відображення, наприклад, у розробці Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади, прийнятті Закону України «Про адміністративні послуги»,

виробленні пропозицій Центром політико-правових реформ стосовно Концепції «Адміністративні послуги – нова якість держави». Водночас з'ясовано: відсутність системного підходу щодо визначення оплати послуг, у тому числі у сфері сільського господарства; неприйняття Закону України «Про перелік адміністративних послуг та плату (адміністративний збір)»; відсутність законодавчого закріплення повноважень органів державної влади щодо надання адміністративних послуг та ін.

Розділ 2 «Правове та інституційне забезпечення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України» складається із трьох підрозділів і присвячений реалізації концептуальних засад надання зазначених послуг, розроблених у підрозділі 1.3.

У підрозділі 2.1 «Правове забезпечення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України» реалізована перша складова зазначеної концепції. Виходячи із того, що правове регулювання публічно-сервісних відносин, а саме, їх адміністративно-правове регулювання, потребує ефективного правового забезпечення, а також, зважаючи на ст. 4 Закону України «Про основні засади державної аграрної політики у період до 2015 року», у роботі передусім сформована авторська позиція щодо розуміння поняття правового забезпечення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України. Запропоновано зазначене правове забезпечення досліджувати як системне утворення, що складається із трьох підсистем та постає невід'ємною частиною публічно-сервісного законодавства України.

Визначено склад першої підсистеми системи правового забезпечення – це нормативно-правові акти, призначені для регулювання відносин, які виникають під час надання адміністративних послуг у цілому. Запропоновано цю підсистему вважати загальною складовою публічно-сервісного законодавства. Друга підсистема має висвітлювати рівень правового забезпечення публічно-сервісних відносин у сільському господарстві, зокрема під час надання адміністративних послуг у зазначеній сфері. Третя підсистема правового забезпечення має враховувати сучасні глобалізаційні процеси та включати до себе (за умови ратифікації) ті міжнародні нормативно-правові акти, норми яких регулюють як загальні засади надання адміністративних послуг, так і спеціальні засади їх надання у сфері сільського господарства. Другу та третю підсистеми визначено спеціальними складовими відповідного публічно-сервісного законодавства. Запропоновано та обґрунтовано концепцію формування кожної із складових правового забезпечення.

У підрозділі 2.2 «Суб'єкти надання адміністративних послуг у сільському господарстві України на центральному рівні: структура та повноваження» реалізовано першу частину другої складової концепції надання адміністративних послуг у сільському господарстві України. Ґрунтуючись на положеннях Указу Президента України від 9 грудня 2010 року № 1085 «Про оптимізацію системи органів виконавчої влади» та Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», усвідомлено доцільність появи нових і реорганізації старих центральних органів виконавчої влади (далі – ЦОВВ), затвердження нової схеми їх організації

та взаємодії, особливості функціонального призначення ЦОВВ – міністерств, служб, агентств та інспекцій.

Обґрунтовано доцільність формування системної моделі органів державної влади (на центральному рівні), які взаємодіють за принципами «конструктивної взаємодії», діяльність яких базується на «управлінні, орієнтованому на результат» у сфері надання адміністративних послуг у сільському господарстві. Визначено два ієрархічні рівні структури зазначеної моделі: на першому рівні – органи державної влади, які визначають, забезпечують та організовують реалізацію державної політики у галузі сільського господарства, у тому числі й щодо надання адміністративних послуг; на другому рівні – органи державної влади та місцевого самоврядування, які безпосередньо надають ці послуги (виходячи із положень ст. 1 Закону України «Про адміністративні послуги»).

Запропоновано склад першої підсистеми (перший рівень) органів державної влади, ґрунтуючись на положеннях Конституції України та інших відповідних нормативно-правових актах щодо закріплення завдань, функцій та повноважень: це – Верховна Рада України (далі – ВРУ), Президент України, Кабінет Міністрів України (далі – КМУ), Міністерство аграрної політики та продовольства України (далі – Мінагрополітики України). Усвідомлено, що зазначені вище органи не лише формують відповідну державну політику та забезпечують у організаційному і нормативно-правовому аспектах надання адміністративних послуг у сільському господарстві, але й здійснюють вплив, спрямовують діяльність, встановлюють повноваження та здійснюють контроль за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування, які входять до підсистеми другого рівня системної моделі.

Виходячи із висунутої гіпотези, у роботі запропоновано наступний склад підсистеми другого рівня системної моделі: Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України (далі – Держветфітослужба України), Державна інспекція сільського господарства України (далі – Держсільгоспінспекція України), Державне агентство земельних ресурсів України (далі – Держземагентство України), Державне агентство рибного господарства України (далі – Держрибагентство України), Державне агентство лісових ресурсів України (далі – Держлісагентство України). Підкреслено, що зазначені органи координуються КМУ через Міністра Мінагрополітики України. З'ясовано, що серед перелічених вище органів лише Держлісагентство України на сьогодні не наділено повноваженнями щодо надання адміністративних послуг. Обґрунтовано, що водночас склад цих органів може бути розширений за рахунок включення, зокрема, Мінагрополітики України. На даний момент служби, агентства та інспекції, зазначені у дисертації, знаходяться на стадії реформування відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 року №442. Крім того, визначено перелік органів, які одночасно можуть бути включені і до складу першої підсистеми системної моделі суб'єктів надання адміністративних послуг, виходячи із їх повноважень.

У підрозділі 2.3 «Суб'єкти надання адміністративних послуг у сільському господарстві України на місцевому рівні: структура та повноваження»

реалізована друга частина другої складової концепції надання адміністративних послуг у сільському господарстві України. Передусім розкрито розуміння органів місцевого територіального рівня – це місцеві державні адміністрації, територіальні органи ЦОВВ та органи місцевого самоврядування (Закони України «Про місцеві державні адміністрації», «Про центральні органи виконавчої влади», «Про місцеве самоврядування в Україні»). З'ясовано, що діяльність територіальних органів Мінагрополітики України та інших ЦОВВ, які координуються КМУ через відповідного Міністра (перелік наведено у підрозділі 2.2), визначається відповідними типовими положеннями; структуру територіальних органів Мінагрополітики України затверджує Міністр, а інших ЦОВВ – їх керівники за погодженням з Міністром; серед територіальних органів зазначених ЦОВВ виділяються органи двох типів за підпорядкованістю, що зумовлює існування особливостей у їх адміністративно-правовому статусі.

Запропоновано комплексний підхід, який для визначення конкретного складу та повноважень суб'єктів надання адміністративних послуг у сільському господарстві (на місцевому рівні) виходить як із критерію класифікації цих суб'єктів – «за належністю до державних органів чи органів місцевого самоврядування», так і з критерію – «безпосередності надання адміністративних послуг чи через центр надання адміністративних послуг» (далі – ЦНАП). Це зумовило проведення дослідження організаційно-правових засад діяльності ЦНАП та дозвільних центрів, що постають як постійно діючими робочими органами місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, так і їх структурними підрозділами.

Визначено, що надання дозвільних послуг у сільському господарстві через дозвільні центри (які є складовими частинами ЦНАП) здійснюються відповідними суб'єктами, які поділяються на міські (наприклад, Управління ветеринарної медицини, Управління земельних ресурсів різноманітних міських рад) та регіональні (територіальні) (наприклад, Державна інспекція з карантину рослин по Харківській області, яка не є структурним підрозділом місцевої державної адміністрації). Водночас, з'ясовано склад та повноваження конкретних суб'єктів надання адміністративних послуг у сільському господарстві, які є структурними підрозділами місцевих державних адміністрацій і надають ці послуги (дозвільні) через ЦНАП (наприклад, Головне управління агропромислового розвитку Луганської обласної державної адміністрації). Надано пропозиції щодо упорядкування переліку адміністративних послуг, які надаються через ЦНАП.

Проаналізовано повноваження територіальних (регіональних) структур відповідних ЦОВВ щодо надання адміністративних послуг у сільському господарстві. Акцентовано увагу на ролі Єдиного державного порталу адміністративних послуг та Реєстру адміністративних послуг у наданні цих послуг у сільському господарстві. Запропоновано тлумачення поняття «інституційне забезпечення надання адміністративних послуг у сільському господарстві». Висловлено пропозиції щодо уточнення та коригування окремих положень Закону України «Про адміністративні послуги».

Розділ 3 «Удосконалення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України: підходи та організаційно-правові заходи реалізації» складається із двох підрозділів і присвячений визначенню теоретичних та практичних напрямів удосконалення надання зазначених послуг. У роботі відстоюється позиція щодо доцільності дослідження надання адміністративних послуг як системного утворення, що вивчається комплексно з огляду на запропоновані критерії класифікації.

У підрозділі 3.1 «Класифікація адміністративних послуг у сільському господарстві України: концептуальний підхід та напрями його практичної реалізації» запропоновано досліджувати правову природу адміністративних послуг, виходячи із необхідності врахування інституційного (суб'єкти), правового (процедура) забезпечення та результату їх надання (адміністративний акт). Визначено концептуальні засади класифікації адміністративних послуг, які сприятимуть подальшому розвитку теорії адміністративних послуг. Усвідомлено, що окремі положення цієї концепції вже було реалізовано, зокрема у підрозділі 2.1 дисертації. У межах цього підрозділу здійснено реалізацію тих положень концепції, які стосуються визначення головних та допоміжних критеріїв класифікації зазначених послуг у сільському господарстві, що потребувало передусім з'ясування позицій вчених щодо розуміння критеріїв класифікації адміністративних послуг (зокрема, В. П. Тимощука, Д. В. Бусуйок, В. В. Коняєва, В. І. Курила, І. С. Куспляка) та вироблення авторських пропозицій.

Обґрунтовано доцільність головним критерієм класифікації вважати критерій – «за характером вирішуваних питань, що виникають у сільському господарстві», відповідно до якого усі послуги поділяються на два види: 1) реєстраційні (наприклад, реєстрація суб'єктів господарювання, основним видом діяльності яких є здійснення сільськогосподарського виробництва); 2) дозвільні (наприклад, отримання сертифікатів ветеринарної експертизи з метою реалізації вирощеної сільськогосподарської продукції та продуктів первинної переробки). Допоміжними критеріями класифікації запропоновано вважати: 1) «за напрямками сільського господарства», що визначені у Реєстрі державних та адміністративних послуг (наприклад, ветеринарія та карантин – міжнародні ветеринарні сертифікати при переміщенні за межі України; насінництво – дозвіл на ввезення насіння і садивного матеріалу сортів, занесених до Реєстру сортів рослин України або за результатами державного випробування, визнаних перспективними, та ін.); 2) «за суб'єктами надання адміністративних послуг у сільському господарстві» (у підрозділах 2.2 та 2.3 дисертації визначено перелік цих послуг, які надаються наведеними суб'єктами або безпосередньо, або через ЦНАП); 3) «за критерієм платності» (у підрозділах 2.2 та 2.3 дисертації наведено перелік адміністративних послуг, які надаються нині платно та безоплатно). Отримано висновок щодо значення науково обґрунтованої класифікації адміністративних послуг у сільському господарстві для удосконалення правового регулювання їх надання.

У підрозділі 3.2 «Організаційно-правові засади удосконалення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України» досліджено

чинники, які визначають якість надання адміністративних послуг у сільському господарстві та організаційно-правові засади їх забезпечення. Досліджено доктринальні підходи щодо визначення сутності поняття «якість адміністративних послуг», критеріїв якості та сформовано авторську позицію з означених питань. Усвідомлено конструктивність використання існуючих технологій та статистичних методів (перша група – сім класичних інструментів контролю якості, друга група – сім нових інструментів управління якістю), які доцільно впроваджувати і в діяльність відповідних суб'єктів надання адміністративних послуг у сільському господарстві. Акцентовано увагу на необхідності нормативно-правового регулювання відносин, що пов'язані із впровадженням належного механізму контролю за якістю надання послуг. Це сприятиме отриманню системної оцінки якості їх надання та виробленню адекватних організаційно-правових заходів.

У роботі відстоюється позиція, згідно з якою удосконалення надання адміністративних послуг у сільському господарстві потребує, серед іншого, і ефективної форми організації ЦНАП. Це зумовило аналіз існуючих концептуальних підходів до створення ЦНАП, що допомогло з'ясувати доцільність впровадження у сільській місцевості одного із типів ЦНАП – «мобільної служби» багатофункціонального центру. Акцентовано увагу на ролі адміністративних регламентів у підвищенні ефективності діяльності суб'єктів надання адміністративних послуг у сільському господарстві. Досліджено досвід європейських країн щодо забезпечення якісних адміністративних послуг, що сприяло усвідомленню необхідності впровадження в Україні системи управління якістю надання адміністративних послуг на базі існуючого стандарту, концептуальних та інструментальних засобів і підходів відповідними суб'єктами у різних сферах суспільного життя, у тому числі у сільському господарстві. Водночас нормативно-правове та організаційне забезпечення зазначеної вище інноваційної діяльності потребує також свого формування й розвитку, що зумовило вироблення відповідних пропозицій до законодавства України, у тому числі до Закону України «Про адміністративні послуги», а також рекомендацій щодо здійснення відповідних організаційно-правових заходів, зокрема, Мінагрополітики України.

ВИСНОВКИ

У результаті дисертаційного дослідження сформульовано ряд висновків, пропозицій і рекомендацій, спрямованих на нове вирішення наукового завдання щодо визначення й удосконалення адміністративно-правових, інституційних та організаційних засад надання адміністративних послуг у галузі сільського господарства України. Основні з них такі:

1. З'ясовано, що сільське господарство постає центральною ланкою агропромислового комплексу (далі – АПК) України, яке, у свою чергу, має відповідну структуру: рослинництво, тваринництво, лісове та ставкове господарство, рибництво. Усвідомлено значення формування та реалізації державної аграрної політики, основні засади якої закріплені у Законі України

«Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року», Державній цільовій програмі розвитку українського села до 2015 року та, після вступу України до Світової Організації Торгівлі (далі – СОТ), з'ясовано, що бюджетна підтримка сільського господарства України регулюється Угодою про сільське господарство. У роботі проаналізовано зазначені вище нормативно-правові акти, що допомогло переконатися у тому, що сільське господарство є тією сферою, де обсяг державного регулювання, порівняно з державним управлінням, в умовах ринкової економіки значно більший.

Встановлено, що кардинальна реструктуризація сучасного світоустрою, а також потреба в усуненні недоліків проведення адміністративної реформи актуалізували завдання щодо формування нової парадигми державного управління у багатьох країнах, у тому числі, і в Україні. Акцентовано вагу на існуванні чотирьох етапів розвитку концепції державного управління, дієвими силами якого постають держава, приватний сектор та громадянське суспільство, що мають тісно взаємодіяти під час реалізації як своїх традиційних функцій, так і нових, зокрема функції надання державою публічних послуг. Визначено, що в основі концепції докорінної перебудови економічних відносин та управління АПК лежить принципове методологічне положення – підпорядкування діяльності управлінських структур інтересам основної ланки – сільськогосподарських підприємств, особистих господарств та окремих працівників.

Проаналізовано вітчизняне законодавство стосовно гармонізації законодавства України та ЄС та з'ясовано, що виникає нагальна потреба у правовому забезпеченні ефективності функціонування сільського господарства та впровадженні заходів державної підтримки сільського господарства, зокрема заходів «зеленої скриньки», серед яких – і надання адміністративних послуг. З'ясовано та усвідомлено значення розробки ефективної моделі надання таких послуг для розвитку у різноманітних напрямках сільського господарства України.

2. Обґрунтовано, що для сучасної науки адміністративного права в Україні поняття адміністративних послуг є новим. Це проявляється у тому, що теорія послуг має вигляд скоріше концепцій, ніж розробленої теорії. Таке положення підтверджується і відсутністю єдності серед науковців та практиків у підходах до розуміння адміністративних послуг (наприклад, це поняття розглядається у науці у трьох аспектах), і неприйняттям парламентом Адміністративно-процедурного кодексу України, і відсутністю загальноприйнятої класифікації адміністративних послуг.

Аргументовано, що прийняття в останні роки значної кількості нормативно-правових актів стосовно надання адміністративних послуг (перелік актів наводиться у роботі) є свідченням усвідомлення державою важливості розробки теорії надання адміністративних послуг та її впровадження у практичну діяльність органів державної влади в різних сферах суспільного життя. Водночас звертається увага на необхідності активізації саме законодавчого регулювання переліку адміністративних послуг та плати за їх надання, процедури надання, повноважень суб'єктів надання адміністративних послуг у різних сферах та ін. з урахуванням як національної специфіки, так і позитивного міжнародного досвіду.

З'ясовано, що відсутність науково обґрунтованої системи надання якісних публічних (зокрема адміністративних) послуг гальмує формування конкурентоспроможних сільськогосподарських товаровиробників, які б вільно працювали на внутрішньому та зовнішньому ринку. Зазначено, що зміна парадигми державного управління в усіх сферах економіки України, у тому числі у сільському господарстві, зумовила необхідність дослідження місця і ролі адміністративних послуг в означеній сфері.

3. Запропоновано концептуальні засади надання адміністративних послуг у галузі сільського господарства України для відстоювання позиції, відповідно до якої створення умов для отримання необхідних адміністративних послуг у сфері сільського господарства у рамках встановлених процедур постає, серед іншого, втіленням принципу забезпечення пріоритетного розвитку сільського господарства, що здійснює позитивний вплив на функціонування інших галузей економіки. Встановлено, що конструктивність запропонованих концептуальних засад підтверджується їх впровадженням під час розробки правового, інституційного та організаційного забезпечення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України.

Визначення та аналіз загальних характеристик різноманітних видів адміністративних послуг у сільському господарстві України дало змогу отримати конструктивні висновки щодо удосконалення надання адміністративних послуг у зазначеній сфері, зокрема щодо необхідності організаційного розмежування функцій з надання адміністративних послуг та контрольно-наглядових функцій відповідних адміністративних органів.

Розкриття однієї із концептуальних засад надання адміністративних послуг у сільському господарстві України сприяло усвідомленню, що іноземний досвід кодифікації законодавства про адміністративну процедуру постає вельми корисним для України, зокрема щодо: наявності механізму реалізації принципів надання якісних адміністративних послуг; встановлення стандартів якості публічних послуг; вимірювання рівня функціонування відповідних інституцій, які їх надають, орієнтуючись на ці стандарти; чотирьох стадій Хартії споживача (Ірландія), у тому числі у сфері сільського господарства; зваженого поєднання правотворчості та правозастосування (наприклад, механізм примусу до виконання встановлених нормами права правил).

4. Запропоновано та обґрунтовано концепцію формування системи правового забезпечення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України, а також її складових. Йдеться про те, що до першої складової входять нормативно-правові акти, що встановлюють організаційно-правові засади публічно-сервісної діяльності (наприклад, принципи надання адміністративних послуг) та слугують правовим орієнтиром для урегулювання суспільних відносин з приводу надання адміністративних послуг у будь-якій сфері суспільного життя, зокрема у сфері сільського господарства. Виходячи із призначення другої складової правового забезпечення, запропоновано включити до неї: а) відповідні нормативно-правові акти дозвільного характеру у різноманітних підгалузях сільського господарства; б) нормативно-правові акти

щодо удосконалення видачі документів дозвільного характеру; в) нормативно-правові акти щодо ліцензування певних видів сільськогосподарської діяльності; г) нормативно-правові акти Мінагрополітики України, в яких закріплюються різноманітні стандарти надання адміністративних послуг; д) нормативно-правові акти, що регулюють діяльність державних органів, яка спрямовується КМУ через Міністра Мінагрополітики України щодо надання адміністративних послуг; е) нормативно-правові акти, які пов'язані із правотворчою та правозастосовною діяльністю щодо надання адміністративних послуг тих органів державної влади, діяльність яких спрямовується КМУ через Міністра Мінагрополітики України (наприклад, Держветфітослужба України); ж) нормативно-правові акти відомств, до компетенції яких не входить діяльність у галузі сільського господарства.

Акцентовано увагу на сутності підходу до визначення третьої складової системи правового забезпечення. Водночас ґрунтовний аналіз нормативно-правових актів першої та другої складових правового забезпечення допоміг усвідомити переваги системного уявлення правового забезпечення, корисність класифікації нормативно-правових актів за юридичною силою та видами адміністративних послуг у сільському господарстві, виявити проблеми у правовому регулюванні зазначених послуг, а також надати відповідні пропозиції щодо удосконалення публічно-сервісного законодавства України.

5. Запропоновано концепцію формування суб'єктів надання адміністративних послуг у сільському господарстві України; перший етап реалізації концепції пов'язаний з аналізом ролі, місця та повноважень органів державної влади центрального рівня щодо надання зазначених послуг; другий етап – із аналізом структури та повноважень суб'єктів надання адміністративних послуг у сільському господарстві України на місцевому рівні. Визначено поняття «інституційне забезпечення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України» – це системне утворення, складовими якого постають визначені у роботі суб'єкти надання адміністративних послуг на центральному рівні та відповідні суб'єкти надання адміністративних послуг на місцевому рівні.

Ґрунтуючись на положеннях Конституції України та Закону України «Про центральні органи виконавчої влади України», було висунуто та перевірено гіпотезу щодо визначення відповідної структури й повноважень суб'єктів надання адміністративних послуг у сільському господарстві України, які зумовлені характером надання послуг (безпосередній чи опосередкований).

Історично-правовий аналіз нормативно-правових актів різної юридичної сили (закони України, укази та розпорядження Президента України, постанови КМУ, накази Мінагрополітики України) дав змогу дійти остаточного висновку щодо складу суб'єктів, які безпосередньо надають адміністративні послуги у сільському господарстві. Підкреслюється, що цьому сприяло, серед іншого, і те, що до багатьох із зазначених органів на правах правонаступництва перейшли відповідні повноваження щодо надання адміністративних послуг від реорганізованих органів.

6. Запропоновано комплексний підхід до визначення конкретного складу та повноважень суб'єктів надання адміністративних послуг у сільському

господарстві України на місцевому рівні, який виходить як із критерію класифікації цих суб'єктів – «за належністю до державних органів чи органів місцевого самоврядування», так і з критерію – «безпосередності надання адміністративних послуг чи через ЦНАП».

Встановлено існування особливостей адміністративно-правових повноважень міських суб'єктів надання адміністративних послуг (як складових різноманітних міських рад) та територіальних суб'єктів надання адміністративних послуг у сільському господарстві України (перший вид яких не є структурним органом місцевої державної адміністрації, другий постає структурним органом цієї адміністрації, третій вид – територіальні структури відповідних ЦОВВ). Зокрема обґрунтовано, що Головне управління ветеринарної медицини у Харківській області надає ці послуги безпосередньо, а Головне управління Держкомзему у Харківській області – через дозвільний центр, що цілком відповідає зазначеному вище другому критерію класифікації суб'єктів.

7. Запропоновано один із напрямів розвитку теорії адміністративних послуг, що пов'язаний із виробленням концептуальних засад класифікації адміністративних послуг. Здійснено реалізацію зазначеного напрямку у контексті визначення головних та допоміжних критеріїв класифікації адміністративних послуг у сільському господарстві України. Аргументовано конструктивність класифікації адміністративних послуг у сільському господарстві України, зважаючи на можливість вироблення уніфікованих моделей правового регулювання суспільних відносин, що виникають під час надання відповідних видів адміністративних послуг.

8. Запропоновано комплексний підхід до удосконалення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України, який виходить із доцільності удосконалення різноманітних видів забезпечення зазначеного процесу: 1) правового (процедура надання); 2) інституційного (суб'єкти надання); 3) організаційного (управлінські інструменти).

Встановлено важливість вироблення ефективних організаційно-правових засад та заходів щодо удосконалення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України, передусім у контексті контролю за якістю надання та управління якістю надання зазначених послуг.

9. Підготовлено пропозиції до нормативно-правових актів публічно-сервісного законодавства України з метою удосконалення правового регулювання надання адміністративних послуг у сільському господарстві України, зокрема:

– зважаючи на повноправне членство України в СОТ, активізувати заходи державної підтримки сільського господарства відповідно до Угоди про сільське господарство в частині так званих заходів «зеленої скриньки»: розробляти та приймати державні програми з інформаційних, дорадчих, адміністративних послуг;

– законодавче закріплення процедури, стандартів надання адміністративних послуг, їх переліку, у тому числі у сільському господарстві, що потребує найскорішого прийняття Адміністративно-процедурного кодексу України;

– законодавче визначення повноважень суб'єктів надання адміністративних послуг, у тому числі у сільському господарстві України, а також законодавче закріплення положення щодо неприпустимості поєднання у компетенції органу виконавчої влади повноважень з надання адміністративних послуг та контрольно-наглядових повноважень за наданням зазначених послуг у зв'язку з можливістю породження корупційних ризиків;

– адаптація положень Хартії споживачів (Ірландія) щодо стандартів якості надання публічних послуг у сільському господарстві в публічно-сервісному законодавстві України;

– законодавче розмежування публічно-сервісної діяльності органу виконавчої влади від втручального впровадження цього органу, виходячи із критерію класифікації – «за ініціативою особи чи держави» у будь-якій сфері, в тому числі у сільському господарстві України;

– внести доповнення до ст. 13 Закону України «Про адміністративні послуги» щодо визначення випадків, коли адміністратор ЦНАП уповноважений надавати адміністративні послуги;

– включення до ст. 7 Закону України «Про адміністративні послуги» положення щодо визначення поняття якості надання адміністративних послуг, критеріїв оцінки якості та ін.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті, опубліковані у фахових наукових виданнях:

1. Скоромний Я. І. Правове забезпечення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України / Я. І. Скоромний // Порівняльно-аналітичне право: електронний ресурс. – 2013. – № 3–2. – С. 225–229.
2. Скоромний Я. І. Концептуальні засади надання адміністративних послуг у сільському господарстві України / Я. І. Скоромний // Науковий вісник НУБіП України. – 2012. – № 182. – Вип. 2. – С. 232–238. – (Серія «Право»).
3. Скоромний Я. І. Інституційне забезпечення надання адміністративних послуг у сільському господарстві: структура та повноваження / Я. І. Скоромний // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2013. – № 3. – Т. 2. – С. 57–60. – (Серія «Юридичні науки»).
4. Скоромний Я. І. Організаційно-правові засади удосконалення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України / Я. І. Скоромний // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2013. – № 6–2. – Т. 1. – С. 149–152.
5. Skoromnyy Y. The Classification of Administrative Services in Farming: the Conceptual Approach and Ways of Practical Realization / Y. Skoromnyy // Princeton Journal of Scientific Review. Volume 1. Number 3. Special Issue. Post-Soviet View. – Pp. 176–187.

Матеріали конференцій:

6. Скоромний Я. І. Адміністративні послуги у галузі сільського господарства України: міжнародний досвід та напрями його впровадження в Україні / Я. І. Скоромний // Міжнародні читання з міжнародного права пам'яті професора П. Є. Казанського : четверта міжнар. наук. конф., 8–9 листоп. 2013 р. – Одеса, 2013. – С. 426–429.

7. Скоромний Я. І. Законодавче забезпечення надання адміністративних послуг в Україні: проблемні питання та шляхи їх вирішення / Я. І. Скоромний // Сучасні тенденції розвитку юридичної науки та практики : міжнар. наук.-практ. конф., 20–21 груд. 2013 р. : у 2 ч. – Львів : Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2013. – Ч. II. – С. 6–8.

АНОТАЦІЯ

Скоромний Я. І. Адміністративні послуги у галузі сільського господарства України. – на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право – Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, 2015.

Дисертацію присвячено дослідженню теоретико-методологічних, адміністративно-правових, інституційних та організаційних засад надання адміністративних послуг у сільському господарстві України в умовах розбудови публічно-сервісної держави. Розроблено концепцію надання адміністративних послуг у сільському господарстві України, що ґрунтується на теоретико-правових засадах надання цих послуг, організаційно-правових стандартах надання зазначених послуг у європейських країнах та враховує особливості сільськогосподарської галузі в Україні. Комплексно досліджено правове, інституційне та організаційне забезпечення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України. Запропоновано та обґрунтовано системну модель суб'єктів надання адміністративних послуг у зазначеній галузі. Визначено концепцію формування правового забезпечення надання адміністративних послуг у сільському господарстві України. Здійснено класифікацію адміністративних послуг у зазначеній галузі. Визначено структуру та повноваження суб'єктів надання адміністративних послуг у сільському господарстві України. Розроблений підхід щодо удосконалення надання зазначених послуг та внесено пропозиції щодо розвитку публічно-сервісного законодавства України, в тому числі у галузі сільського господарства.

Ключові слова: адміністративні послуги, сільське господарство України, організаційно-правове та інституційне забезпечення, організаційно-правові заходи, суб'єкти надання адміністративних послуг, структура, повноваження, публічно-сервісне законодавство України.

АНОТАЦІЯ

Скормный Я. И. Административные услуги в отрасли сельского хозяйства Украины. – на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право – Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины, Киев, 2015.

Диссертация посвящена исследованию теоретико-методологических, административно-правовых, институционных и организационных основ предоставления административных услуг в сельском хозяйстве Украины в условиях построения публично-сервисного государства. Разработана концепция предоставления административных услуг в сельском хозяйстве Украины, которая базирующаяся на теоретико-правовых основах предоставления административных услуг, организационно-правовых стандартах предоставления таких услуг в европейских странах. Она учитывает современное состояние сельскохозяйственной отрасли в Украине, необходимость обеспечения продовольственной безопасности нашей страны, прав жителей сельских территорий, подчинение деятельности соответствующих органов власти интересам основного звена – производителей сельскохозяйственной продукции. Комплексно исследовано правовое, организационное и институционное обеспечение предоставления административных услуг в соответствующей отрасли, что способствует активизации публично-сервисной деятельности Министерства аграрной политики и продовольствия Украины, подчиненных ему служб, инспекций и агентств.

Предложена и обоснована системная модель субъектов предоставления административных услуг в сельском хозяйстве Украины, особенностями которой являются: существование центрального и местного уровней публично-сервисной деятельности; обеспечивающий и непосредственный характер предоставления административных услуг; конструктивное взаимодействие таких субъектов. Определена структура субъектов предоставления административных услуг в сельском хозяйстве Украины и полномочия соответствующих субъектов. Предлагается определение понятия правового обеспечения предоставления административных услуг в сельском хозяйстве Украины, а также его системное представление как целостного образования двух составляющих (общей и специальной). Определены концепции формирования каждой составляющей правового обеспечения. Проведенный анализ нормативно-правовых актов двух составляющих правового обеспечения позволил осознать полезность классификации нормативно-правовых актов по юридической силе и видам административных услуг в сельском хозяйстве Украины, выявить проблемы правового регулирования административных услуг, а также высказать соответствующие предложения по усовершенствованию публично-сервисного законодательства Украины. Обоснован подход относительно усовершенствования предоставления административных услуг в сельском хозяйстве Украины, который базируется на комплексном исследовании процедуры предоставления этих услуг, субъектов предоставления услуг и управленческих инструментах.

Для разработки унифицированных моделей правового регулирования общественных отношений, возникающих в процессе предоставления разнообразных видов административных услуг, предложена концепция классификации административных услуг в сельском хозяйстве Украины, которая обосновывает целесообразность выбора главных и вспомогательных критериев классификации. Акцентируется внимание на необходимости внедрения инноваций в деятельность органов, осуществляющих контроль качества предоставления административных услуг в сельском хозяйстве Украины, используя позитивный международный опыт по созданию системы управления качеством и подготовкой кадров. Внесены предложения по усовершенствованию нормативно-правовых актов публично-сервисного законодательства Украины.

Ключевые слова: административные услуги, сельское хозяйство Украины, организационно-правовое и институциональное обеспечение, организационно-правовые меры, субъекты предоставления административных услуг, структура, полномочия, публично-сервисное законодательство Украины.

SAMMARY

Skoromnyy Y.I. Administrative services in the agricultural sector of Ukraine.
– Manuscript.

Thesis for the degree of candidate of legal sciences, specialty 12.00.07 – administrative law and procedure, financial law, information law – National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, 2015.

Thesis is devoted to the study of theoretical and methodological, administrative and legal, institutional and organizational bases of the provision the administrative services in agriculture sector of Ukraine in the conditions of development the public - service state. The concept of the provision the administrative services in agriculture sector of Ukraine, which is based on theoretical and legal framework for the provision these services, organizational and legal standards of providing these services in European countries and takes into account the features of the agricultural sector in Ukraine is worked out. The legal, institutional and organizational support of the provision the administrative services in agriculture sector of Ukraine is complexly studied. The system model of subjects of provision the administrative services in agriculture sector of Ukraine is proposed and justified. The concept of forming the legal provision of administrative services in agriculture sector of Ukraine is defined. The classification of administrative services in this industry is given. The structure and authority of the subjects of provision the administrative services in the agricultural sector of Ukraine is defined. The approach of the improving the provision of administrative services is worked out and the suggestions for the development the public service legislation of Ukraine, including the agriculture sphere, are made.

Keywords: administrative services, agriculture sector of Ukraine, organizational and legal and institutional support, organizational and legal measures, the subjects of the provision the administrative services, the structure, authority, public and service legislation of Ukraine.